66176 - Ramazan hilâlini sadece kendisi görenin oruca başlaması gerekir mi?

Soru

Ramazan hilâlini sadece kendisi gören kimsenin oruca başlaması gerekir mi? Eğer oruca başlaması gerekiyorsa bunun bir delili var mı?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Hamd, yalnızca Allah Teâlâ'ya mahsustur.

Ramazan hilâlini veya Şevval hilâlini sadece kendisi gördükten sonra bunu şeriat mahkemesi kadısına veya yaşadığı belde halkına haber veren, fakat hilâli gördüğüne dâir kendinin şâhitliği kabul edilmeyen kimse, sadece kendisi oruca başlayabilir mi? Yoksa müslümanlarla birlikte mi oruca başlaması gerekir?

İlim ehlinin bu konuda üç görüşü vardır:

Birinci görüş: Bu kimse, sadece kendisinin hilâli görmesi sebebiyle iki yerde bununla amel eder: Ramazan ayının başında sadece kendisi oruca başlar ve sonunda da sadece kendisi bayram eder. Bu, İmam Şâfiî'nin -Allah ona rahmet etsin- görüşüdür.

Ancak bu kimsenin, insanlar oruçlu iken kendisini oruç yerken görüp onlara aykırı hareket ettiğini ilan etmemek ve onların kendisi hakkında kötü zanda bulunmalarına yol açmamak için bunu açıktan değil de gizlice yapar.

İkinci görüş: Bu kimse, Ramazan ayının başında oruca sadece kendisi başlar. Fakat ayın sonunda hilâli sadece kendisinin görmesine dayanarak bayram etmez, müslümanlarla birlikte bayram eder. Bu, âlimlerin büyük çoğunluğunun görüşüdür. Ebu Hanîfe, Mâlik ve Ahmed de -Allah onlara rahmet etsin- bu âlimlerdendir.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn de -Allah ona rahmet etsin- bu görüşü tercih etmiş ve şöyle demiştir:

"Bu, ihtiyatlı olma bâbındandır. Bununla hem oruca başlama, hem de bayram etme konusunda ihtiyatlı davranmış oluruz. Oruç konusunda ona: Oruca başla, deriz. Ama bayram konusunda ona: Bayram etme, aksine oruç tut, deriz." (Muhammed b. Salih el-Useymîn'in sözü burada bitmektedir. "eş-Şerhu'l-Mumti'"; c: 6, s: 330.)

Üçüncü görüş: Bu kimse, sadece kendisinin hilâli görmesi sebebiyle iki yerde de bununla amel etmez.Müslümanlarla birlikte oruca başlar ve onlarla birlikte bayram eder.

İmam Ahmed -Allah ona rahmet etsin- ikinci bir rivâyette bu görüştedir. Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye de -Allah ona rahmet etsin- bu görüşü tercih etmiştir.

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye-Allah ona rahmet etsin- buna birçok delil göstermiş ve şöyle demiştir:

"...Üçüncüsü: İnsanlarla birlikte oruç tutması ve insanlarla birlikte iftar (bayram) etmesidir. Bu, görüşlerin en açık olanıdır.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

[صَوْمُكُمْ يَوْمَ تَصُومُونَ، وَفِطْرُكُمْ يَوْمَ تُفْطِرُونَ، وَأَضْحَاكُمْ يَوْمَ تُضْحُونَ.] رواه الترمذي وقال: حسن غريب

"Orucunuz; birlikte oruç tuttuğunuz günde, bayramınız; birlikte bayram yaptığınız günde ve kurbanınız; birlikte kurban kestiğiniz gündedir." (Tirmizî rivâyet etmiş ve şöyle demiştir: "Bu, hasen garip hadistir.")

Ebu Dâvud ve İbn-i Mâce, bu hadisi: الْفِطْرُ ve الأَضْحَى lafızlarıyla ziretmiştir.

Tirmizî'nin, Abdullah b. Cafer'den, o Osman b. Muhammed el-Makberî'den, o da Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiğine göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

[اَلصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ، وَالْفِطْرُ يَوْمَ تُفْطِرُونَ، وَالْأَضْحَى يَوْمَ تُضْحُونَ.] رواه الترمذي وقال: هذا حديث حسن غريب

"Oruç; birlikte oruç tuttuğunuz günde, bayram; birlikte bayram yaptığınız günde ve kurban; birlikte kurban kestiğiniz gündedir." (Tirmizî rivâyet etmiş ve şöyle demiştir: "Bu, hasen garip hadistir.")

Bazı ilim ehli, bu hadisi şöyle tefsir etmişlerdir: Bunun anlamı: Oruca başlama ve bayram etme, ancak cemaatle ve insanlarla birlikte olur." (Mecmû'ul-Fetâvâ; c:25, s: 114)

Yine, Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye-Allah ona rahmet etsin- şunu delil göstermiştir:

"Bu kimse, Zilhicce hilâlini tek başına görse, âlimlerden hiç birisi:Arafat'ta tek başına vakfe yapar, diye bir şey söylememiştir."

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye-Allah ona rahmet etsin-, bu meselede aslolanın şu olduğunu zikretmiştir:

"Allah Subhânehu ve Teâlâ bu hükmü, hilâle ve aya bağlamıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

[يَسْأَلُونَكَ عَنِ الأهِلَّةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ...] سورة البقرة من الآية: ١٨٩

"(Ey Peygamber! Ashâbın) Sana hilâlleri sorarlar.(Onlara) de ki: Onlar, insanlar için özellikle hac için vakit ölçüleridir (insanlar, onlarla ibâdetlerinin ve muamelelerinin vakitlerini bilirler)."(Bakara Sûresi:189)

Hilâl kelimesi; onunla ilân edilen ve sözle açığa vurulan isimdir.Hilâl, gökte çıktığında insanlar onu bilmezler ve ilan etmezlerse, bu takdirde hilâl olmaz.

Aynı şekilde ay (Arapçada şehr) kelimesi de; şöhret ve namdan alınmadır. Ay, insanlar arasında bilinip tanınmadıkça yeni hicrî aya girilmiş olmaz.İnsanların pek çoğu, hilâl gökte gözüktüğü zaman o gecenin, insanlara gözükmüş olsa veya olmasa ve insanlar da onu ilan etmiş olsalar veya olmasalar, -ki o, öyle değildir-, hicrî ayın ilk günü olduğunu zannetmelerinden dolayı bu gibi meselede hata etmektedirler.Aksine hilâlin insanlara gözükmesi ve insanların onu ilan etmeleri gerekir.

Bunun içindir ki Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

[صَوْمُكُمْ يَوْمَ تَصُومُونَ، وَفِطْرُكُمْ يَوْمَ تُفْطِرُونَ، وَأَضْحَاكُمْ يَوْمَ تُضْحُونَ.] رواه الترمذي وقال: حسن غريب

"Orucunuz; birlikte oruç tuttuğunuz günde, bayramınız; birlikte bayram yaptığınız günde ve kurbanınız; birlikte kurban kestiğiniz gündedir." (Tirmizî rivâyet etmiş ve şöyle demiştir: "Bu, hasen garip hadistir.")

Yani; "Oruca başlama, bayram etme ve kurban kesme günü olarak bildiğiniz bu gündür. Eğer böyle bilmezseniz, size herhangi bir şey gerekmez." (Mecmû'ul-Fetâvâ; c: 25, s:202)

Değerli âlim Abdulaziz b. Abdullah b. Baz -Allah ona rahmet etsin- bu görüşe göre fetvâ vermiştir. Mecmû'u Fetâvâ İbn-i Baz; c: 15, s:72

Muhaddis Elbânî:

[اَلصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ، وَالْفِطْرُ يَوْمَ تُفْطِرُونَ، وَالْأَضْحَى يَوْمَ تُضْحُونَ.] رواه الترمذي وقال: هذا حديث حسن غريب

"Oruç; birlikte oruç tuttuğunuz günde, bayram; birlikte bayram yaptığınız günde ve kurban; birlikte kurban kestiğiniz gündedir." (Tirmizî rivâyet etmiş ve şöyle demiştir: "Bu, hasen garip hadistir.")

Hadisini, 'Sahih-i Süneni Tirmizî'de (hadis no: 561) sahih olduğunu belirtmiştir.

Bu meselede fakihlerin mezheplerine bakınız: "el-Muğnî"; c: 3, s:47,49. "el-Mecmû'": c: 6, s: 290. "el-Mevsûatu'l-Fıkhiyye"; c: 28, s: 18.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.